

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 3/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 november 2005 en proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen (RP 198/2005 rd) till förvaltningsutskottet för behandling.

- direktör Keijo Sahrman, Finlands Kommunförbund
- juridisk koordinator Elina Castren, Amnesty International, Finländska sektionen rf
- informatör Reetta Helander, Flyktingrådgivningen rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Eero Koskeniemi, inrikesministeriet
- lagstiftningsråd Eija Siitari-Vanne, justitieministeriet
- specialplanerare Tero Mikkola, arbetsministeriet
- förvaltningsrättsdomare Juha Rautiainen, Helsingfors förvaltningsdomstol
- resultatenhetschef Berit Kiuru, Utlänningsverket
- kommissarie Harri Palmu, polisinspektionen i Helsingfors härad

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- finansministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- högsta förvaltningsdomstolen
- Minoritetsombudsmannen
- AKAVA
- Finlands näringsliv
- Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund SAKKI
- Förbundet för Studentföreningar vid Yrkeshögskolorna i Finland
- Finlands Röda Kors
- Finlands studentkårers förbund (FSF).

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att utlänningslagen ändras för genomförande av det s.k. familjeåterförordningsdirektivet. Direktivet syftar till en tillnärmning av medlemsstaternas nationella lagstiftning om inresa och vistelse för familjemedlemmar till tredjelandsmedborgare.

Bestämmelserna i utlänningslagen motsvarar till största delen bestämmelserna i direktivet och är delvis fördelaktigare än direktivet.

Det föreslås en maximal tidsfrist om nio månader för behandlingen av ansökningar om uppehållstillstånd på grund av familjeband. Ändringar görs i bl.a. de allmänna villkoren för uppe-

hållstillstånd för familjemedlemmar, definitionen av familjemedlem samt familjemedlemmarernas rätt att förvärvsarbета.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Den nya utlänningslagen (301/2004) trädde i kraft den 1 maj 2004. När lagen stiftades fanns det tecken som tydde på att den kan komma att ändras ganska snart efter att den antagits. I riksdagens uttalande ingår tanken att ändringar i den nya utlänningslagen ska föreläggas riksdagen snabbt och som enskilda ärenden utifrån fristående beredning (FvUB 4/2004 rd).

Genom propositionen anpassas utlänningslagen till familjeåterföringsdirektivet. Alla lagändringar som direktivet kräver har inte kunnat beaktas. Den gällande lagen lever i vilket fall som helst gott och väl upp till bestämmelserna i direktivet och är på många punkter generösare sett i utlänningars perspektiv.

Lagförslaget ger tredjelandsmedborgare bättre möjligheter att ha kvar sitt familjeliv och återförenas med familjen. Enligt utskottet är det ett viktigt mål att lagen främjar skyddet för familjer och respekterar familjelivet.

I betänkandet om den nya utlänningslagen ansåg förvaltningsutskottet det korrekt att den allmänna definitionen av familjemedlem i 37 § i likhet med tidigare utgår från begreppet kärnfamilj i dess finländska betydelse. I propositionen föreslås paragrafen bli kompletterad med en bestämmelse om ogifta barn under 18 år, vars vårdnadshavare den i Finland bosatta personens make är. Tillägget medger att barn till maken till en person som vistas i Finland kan få uppehållstillstånd när maken inte själv flyttar till Finland. I sådana fall krävs det samtycke från vårdnadshavaren. Om fallet gäller gemensam vårdnad mellan maken till anknytningspersonen och en vårdnadshavare som vistas någon annanstans beviljas uppehållstillstånd om båda vårdnadshavarna ger sitt samtycke.

Den gällande utlänningslagen understryker vikten av att i alla beslut som gäller ett barn ta

hänsyn till barnets bästa. Vad barnets bästa är måste självfallet bestämmas individuellt och är beroende av barnets livssituation och livsmiljö. Vid administrativa beslut och domstolsutslag som gäller barn är det av största vikt att de som fattar besluten gör en övergripande utredning av barnets situation och samtidigt beaktar barnets behov och önskemål samt att beslutet utifrån dessa premisser är så bra och rätt som möjligt (FvUB 4/2004 rd).

I detta sammanhang vill utskottet påpeka att trenden är att allt fler minderåriga barn söker asyl i Finland. År 2004 var det 140 barn och ett år senare 218.

UNHCR uppmanar myndigheterna att så snabbt som möjligt söka familjerna för att värna barnens bästa. Flyktingkommissarien understryker vikten av att föräldrarna och andra släktingar spåras för att barnen och föräldrarna ska kunna få kontakt med varandra. På så sätt får man information som underlättar familjeåterföreningen senare antingen i det land där barnet är asylsökande eller i barnets hemland eller i något tredje land där föräldrarna finns.

Svårast är det att avgöra asylansökningar från minderåriga barn som kommit ensamma och deras ansökningar om familjeåterförening sedan de har fått uppehållstillstånd i Finland på grund av flyktingskap eller behov av skydd. I sådana fall kan det vara mycket svårt att utreda vad som faktiskt är bäst för barnet.

Utskottet hänvisar också till den negativa effekten av att en del föräldrar skickar så kallade ankarbarn antingen ensamma eller tillsammans med någon bekant för att ansöka om asyl i något EU-land. I värsta fall ordnas resan av någon människosmugglare. Utskottet anser att man bör göra något åt fenomenet med ankarbarn och söka metoder för att förhindra att barn utnyttjas för att kringgå inresebestämmelserna. Dessutom är det

också ett problem hur många barn det finns som skickats i väg av en människosmugglare men aldrig nått Finland, utan i stället fallit offer för till exempel övergrepp.

Ett beslut som gäller en ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjeband ska delges sökanden senast nio månader efter att ansökan lämnades in. Utskottet understryker principen att en ansökan måste handläggas så snart som möjligt. I motiven till 69 a § redogör regeringen för de exceptionella förhållanden då fristen om nio månader kan överskridas med stöd av paragrafen.

Utskottet har informerats om att de flesta och de svåraste frågorna vid förvaltningsdomstolarna gäller att bedöma om familjebanden är genuina. Den typen av frågor kan sannolikt inte lösas särskilt mycket mera i detalj genom lagstiftning. Följaktligen kommer propositionen knappast att påverka förvaltningsdomstolarnas avgöranden i någon högre grad. Propositionen lägger inte fast något mål för handläggningen i domstolarna. Ut-

skottet förlitar sig på att förvaltningsdomstolarna tar sitt ansvar också när det gäller handläggningstiderna.

Det är viktigt att alla utlänningar som fått uppehållstillstånd på grundval av familjeband får rätt att förvärvsarbeta utan särskilt uppehållstillstånd för arbetstagare, framhåller utskottet. Genom arbete är det lättare för dem att integreras i samhället. Över lag behöver Finland främja invandring på grund av arbete.

Med hänvisning till propositionen och annan information finner utskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår förvaltningsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 31 mars 2006.

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent

Esko Kurvinen /saml
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.